

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय
फैसला

०७०-CR-०८१७

मुद्दा :- लागू औषध सेतो हेरोइन।

कायम खानको छोरी Baba Umoru को श्रीमती काठमाडौं जिल्ला, काठमाडौं पुनरावेदक
महानगरपालिका वडा नं. २९ माइतीघर भई हाल कारागार कार्यालय जगन्नाथ प्रतिवादी
देवल काठमाडौं अन्तरगत महिला बन्दीगृहमा थुनामा रहेकी नुर बानु १

विरुद्ध

प्र.स.नि. विनोदसिंह राठौरको प्रतिवेदन जाहेरीले नेपाल सरकार .....१ प्रत्यर्थी
वादी

०७०-CR-०८१८

माली देश घर भै हाल कारागार कार्यालय काठमाण्डौ अन्तर्गत जगन्नाथदेवलमा पुनरावेदक
थुनामा रहेको Baba Umoru .....१ प्रतिवादी

विरुद्ध

प्रहरी प्रतिवेदनले नेपाल सरकार .....१ प्रत्यर्थी
वादी

०७०-CR-०५७४

प्रहरी प्रतिवेदनले नेपाल सरकार.....१ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

कायम खानको छोरी प्रतिवादी Baba Umoru को श्रीमती का.जि., का.म.न.पा. वडा नं. २९ ठमेल माइती घर भै का.जि., का.म.न.पा. वडा नं. ३ बाँसबारी स्थित गोपीकृष्ण मार्ग डेरा गरी बस्ने नुर वानु.....१ प्रत्यर्थी प्रतिवादी

शुरु फैसला गर्ने:-

माननीय न्यायाधीश श्री नारायणप्रसाद श्रेष्ठ

काठमाण्डौ जिल्ला अदालत

शुरु फैसला मिति:- २०६८।३।६

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:

माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशराम मिश्र

माननीय न्यायाधीश श्री सुष्मालता माथेमा

पुनरावेदन अदालत पाटन

पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।३।६ को फैसला उपर न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९(१) अन्तर्गत वादी तथा प्रतिवादीको तर्फबाट पुनरावेदन दर्ता भै नियमानुसार निर्णयार्थ पेश भएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार छ :-

तपाईंको सँगसाथमा लागू औषध लुकाई छिपाई राखेको छ भन्ने विशेष सुराकबाट बुझिन आएकोले खानतलासी गर्न दिनुहोला भन्ने समेत व्यहोराको Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई दिएको खानतलासी पूर्जी ।

त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको टर्मिनल भवनमा रहेको डिपार्चर कक्षमा विदेश हङ्कङ्गतरफ जानको लागि आफ्नो सामान चेक जाँच गराउन आएकी Dulcinea Da Cruz Fernandes को शरीर तलासी लिंगा शरीरको अगाडिको भाग पाइन्टभिन्न योनीको भागमा असामान्य अवस्था जस्तो भई योनीमा समेत कुनै अवैध चीजवस्तु लुकाई विदेशमा निकासी गर्न लागेको शंका लागि निजले सँगसाथमा लैजान लागेको झोला तथा निजको शरीर समेत तलासी

लिंदा झोलामा कुनै अवैध चीजवस्तु फेला नपरेको, निजको दाहिने हातमा जे. ८१०६४१ नं. को राहदानी एक थान, इलेक्ट्रोनिक टिकट एक थान रहेको, निजले लगाएको निलो रंगको जिन्स पाइन्टको दाहिने खल्लीमा सिमकार्ड सहितको नोकिया मोबाइल एक थान रहेको, निजले लगाएको पेन्टीले च्यापिने गरी पेन्टीभिन्न योनीसँग टसाई राखिएको लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाई बनाएको टेपले च्यापिड गरिएको ठूलो क्याप्सुल आकारको प्लाष्टिक कोटेड १ थान, सोही आकारमा बनाएको टेपले च्यापिड गरिएको ठूलो क्याप्सुल आकारको प्लाष्टिक कोटेड १ थान, सोही आकारमा बनाएको टेपले च्यापिड गरिएको बाहिर धागोले बाँधी योनीभिन्न छिराई राखिएको अवस्थामा प्लाष्टिक कोटेड १ थान लागू औषध सेतो हेरोइन फेला परेकाले उक्त लागू औषधको च्यापिड गरिएको प्लाष्टिक हटाई दुवै क्याप्सुललाई मान्यता प्राप्त तराजुमा तौल गर्दा जम्मा ३१७ ग्राम सेतो हेरोइन भएकोले सो लागू औषध बरामद गरी Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई प्रहरीले पक्राउ गरेको हो भन्ने समेत व्यहोराको खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्का र निज Dulcinea Da Cruz Fernandes ले बरामदी लागू औषध सेतो हेरोइन के कुन ठाउँबाट खरीद गरी ल्याई विदेशमा निकासी गर्न लागेका हुन् । यसमा को कसको, के कस्तो संलग्नता रहेको छ ? खुलाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ बमोजिम कारवाही सजाय गरी गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्र.स.नि. विनोदसिंह राठौरको प्रतिवेदन ।

बरामद भएको लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम मध्येबाट ३/३ ग्रामको दरले ३ ठाउँमा नमूना निकालिएको भन्ने व्यहोराको मुचुल्का ।

पक्राउ परी आएकी प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes सँग अनुसन्धानको क्रममा सोधपुछ गर्दा मेरो गुप्ताङ्कमा लुकाई विदेश निकासी गर्न लागेको बरामदी लागू औषध सेतो हेरोइन मलाई Malian नागरिक Baba Umoru समेतले दिई पठाएका हुन् । निजहरू रहने बस्ने डेरा देखाई दिन सक्छु भनी तत्काल मौखिक बताएकोले निजलाई समेत सँगसाथमा लिई Baba Umoru लाई समेत खोजतलास गरी निजहरू रहने बस्ने डेरा कोठा रितपूर्वक खानतलासी गरी अवैध चीजवस्तु फेला परेमा बरामद समेत गरी निज Baba Umoru समेतलाई पक्राउ गरी यस कार्यालयमा दाखिला गराउनु हुन भनी प्र.ना.नि. देवीप्रसाद बजगाईलाई लेखिएको पत्र ।

काठमाडौं जिल्ला, का.म.न.पा. वडा नं. ३ बाँसबारी स्थित गोपीकृष्ण मार्गमा रहेको Baba Umoru र नुर बानुसँगै रहेको कोठामा रहेको स्टिलको दराजभित्र सेतो नरम प्लाष्टिकले च्यापिड गरिएको लागू औषध सेतो हेरोइनको क्याप्सुल एउटा फेला परेकोले प्लाष्टिक हटाई सेतो हेरोइन मात्र मान्यता प्राप्त तराजुमा तौल गर्दा जम्मा २३ ग्राम लागू औषध सेतो हेरोइन दशीको सामान बरामद गरी Baba Umoru र नुर बानुलाई प्रहरीले पक्राउ गरेको भन्ने समेत व्यहोराको खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्का र बरामद भएको २३ ग्राम लागू औषध र Baba Umoru र नुर बानुलाई आवश्यक कारवाहीको लागि दाखिला गरेका छौं भन्ने समेत व्यहोराको मुचुल्का सहितको प्रहरी प्रतिवेदन ।

पक्राउमा परेकी Portugeese नागरिकबाट खुलेका Baba र नुर भन्नेको निवासमा तलासी लिंगा बरामद भएको लागू औषधको वारदात छुट्टै सो स्थानमा तलासी लिंगादेखिका कागजातहरू प्रतिलिपि बनाई प्रतिवेदनद्वारा दोस्रो मुद्दा खडा गर्नु भन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंको निर्देशनपत्र ।

जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंको निर्देशन बमोजिम मुद्दा फुटाई छुट्टै दर्ता गरिएकोले यस मुद्दासँग सम्बन्धित कागजातको प्रतिलिपि पेश गरेको भन्ने समेत व्यहोराको प्र.स.नि. काजी थापाको प्रतिवेदन ।

म आफ्नो देश पोर्चुगलबाट घुम्न भनी मकाउ भन्ने ठाउँमा गएको थिएँ । मकाउमा नाइजेरियन नागरिक Rafael भन्ने व्यक्तिसँग चिनजान भएकोले नेपालबाट लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाई यहाँ मकाउमा ल्याउने काम छ, नेपालमा गई मेरो साथी नाइजेरियन नागरिक Baba Umoru सँग भेट गरी निजले दिएको लागू औषध आफ्नो शरीरमा लुकाई ल्याई मलाई दिने काम गरीदिनु भनी नेपाल जाने आउने एयर वे टिकट समेतको व्यवस्था गरी दिएकोले म मकाउबाट सन् २०१० मे १२ तारेखका दिन नेपालमा आई Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर बानु बसेको कोठामा चार दिन बसेपछि लागू औषध लिएर जाने सल्लाह गरी प्लाष्टिक कोटेड गरिएको लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाइएको दुईवटा क्याप्सुल दिएपछि धागो बाँधिएको क्याप्सुल योनीभित्र छिराई धागो बाहिर राखी र अर्को क्याप्सुल योनीको भाग नेर राखी पेन्टीले छोपी मकाउमा लगी Rafael लाई दिनु भनी Baba Umoru ले भने अनुसार नै राखी सोही दिन

Dragon Air को KA 127 नं. को उडानबाट हङ्कङ्ग हुँदै मकाउ जान भनी त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा पुगेपछि प्रहरीले म उपर शंका गरी महिला प्रहरीद्वारा मेरो शरीर तलासी लिने क्रममा मैले आफ्नो गुप्ताङ्ग समेतमा लुकाई लैजान लागेको लागू औषध ३१७ ग्राम सहित प्रहरीले पक्राउ गरेको हो । बरामदी लागू औषध मकाउमा पुर्‍याई Rafael लाई दिन पाएको भए निजबाट मैले यु.एस. डलर ३,००० पाउने थिएँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes ले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

नेपालमा विगत ११ वर्षदेखि आवतजावत गर्ने गरेकोमा ६ वर्ष अगाडिदेखि म नेपालमा नै बस्दै आएको छु । म काठमाडौँमा बस्दा D.J. (Disco Jocky) को काम गर्ने क्रममा चिनजान भएको नुर बानुसँग ३ वर्ष अगाडि विवाह गरी सँगै बस्दै आएको छु । Disco Jocky को काम गर्ने क्रममा पूर्वी अफ्रिकाको जोन भन्ने र भारतको स्मिथ भन्ने साथीसँग छुट्टाछुट्टै चिनजान भएकोमा साथी स्मिथ र जोनले हामीसँग लागू औषध सेतो हेरोइनको क्याप्सुल छ । उक्त क्याप्सुल तपाईंले लिई हामीले भने बमोजिम गर्नु भएमा राम्रो फाइदा हुन्छ भनेकोले निजहरूको कुरामा म सहमत भई एक आपसमा कुराकानी हुँदा निजहरूले मकाउमा बस्ने Rafael भन्नेसँग सम्पर्क गराई दिए र Rafael ले लागू औषध सेतो हेरोइन लिन पठाएको मानिसलाई जिम्मा लगाई पठाई दिने काम गरी प्लाष्टिक कोटेड गरी बनाएको लागू औषध सेतो हेरोइन जोनले एउटा र स्मिथले दुई वटा गरी तीन वटा दिएकोले मैले आफ्नो डेरा कोठामा सञ्चय गरी राखेको थिएँ । मकाउमा Rafael ले फोन गरी मैले लागू औषध सेतो हेरोइन लिनको लागि पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes भन्ने महिला काठमाडौँ आउँदैछिन् । निजलाई एयरपोर्टबाट आफू बस्ने ठाउँमा लगी राख्नु र तपाईंसँग भएको लागू औषध क्याप्सुल पठाई दिनु भने बमोजिम नै पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई मिति २०६७/०२/०२ गतेका दिन एयरपोर्ट जानुभन्दा केही समय अगाडि स्मिथले दिएको दुईवटा क्याप्सुल दिई एउटा तिम्रो गुप्ताङ्गभित्र र अर्को गुप्ताङ्गसँगै पेन्टीले च्यापी राख्नु र हङ्कङ्ग हुँदै मकाउ गई Rafael लाई दिनु भनी दिएकोमा निजले सोही अनुसार गरी निजलाई एयरपोर्टमा पुर्‍याई छाडी आएकोमा मैले निकासीको लागि पठाएको लागू औषध निज Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई दिएको दुईवटा क्याप्सुलको ३१७ ग्राम सहित निज पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes पक्राउमा

परेपछि निजले नै मलाई समेत पोल गरी पक्राउमा परेको हुँ । साथी जोनले दिएको लागू औषध सेतो हेरोइनको बाँकी क्याप्सुल पछि पठाउने भनी आफ्नै कोठामा सञ्चय गरी राखेको अवस्थामा प्रहरी बरामद गरेको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी Baba Umore ले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

करीब ३ वर्ष अगाडि Baba Umore सँग विवाह भई सँगै बस्दै आएकोमा पक्राउ पर्नुभन्दा १९/२० दिन अगाडि मैले कोठा सरसफाई गर्न लाग्दा दराजमुनि प्लाष्टिक कोटेड गरी बनाएको ३ वटा क्याप्सुल फेला पारी तत्कालै श्रीमानलाई बोलाई यो के हो ? कहाँबाट ल्याई राखेको भन्दा यो सामान लागू औषध सेतो हेरोइन हो । यो क्याप्सुल जोन र स्मिथलाई दिएका हुन् । यो लिनका लागि मकाउबाट आउने व्यक्तिलाई जिम्मा लगाई Rafael भन्ने व्यक्तिले पाउने गरी पठाउनु पर्छ भनी आफैले राख्नु भएको थियो । मिति २०६७/०१/२९ गतेतिर मेरो श्रीमान् त्रि.अ. विमानस्थल गई पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई साथमा लिई कोठामा आएकोले निजलाई कोठामा नै बस्ने खाने व्यवस्था मिलाई दिएको थिए । मिति २०६७/०२/०२ गते बेलुका निज Dulcinea Da Cruz Fernandes आफ्नो देशमा जाने भनी मेरो श्रीमान्ले निजलाई एयरपोर्टमा पुर्‍याई आफू फर्की आएकोले मैले सोधपुछ गर्दा दुईवटा क्याप्सुल मकाउमा Rafael ले पाउने गरी Dulcinea Da Cruz Fernandes को जिम्मा पठाई दिए र एउटा मैले नै राखेको छु भनी बताउनु भएको थियो । निज Dulcinea Da Cruz Fernandes एयरपोर्टमा पक्राउ परेपछि निजले नै चिनाएअनुसार श्रीमान् Baba Umore र मलाई प्रहरीले पक्राउ गरी श्रीमान्ले कोठामा सञ्चय गरी राखेको लागू औषध सेतो हेरोइनको क्याप्सुल समेत बरामद गरेको हो । Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई बरामदी लागू औषध दिँदा म श्रीमान्को साथमा थिइन् । मैले पोर्चुगल नागरिकलाई लागू औषध दिएको होइन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी नुर बानुले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes बाट बरामद भएको लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम मध्येबाट नमूना निकाली बाँकी रहेको लागू औषध मिति २०६७/०२/१६ गते कानून बमोजिम जलाई नष्ट गरिएको भन्ने समेत व्यहोराको मुचुल्का ।

प्रतिवादी Dulcineia Da Cruz Fernandes बाट बरामद भएको लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम मध्येबाट नमूना परीक्षण गर्दा नमूनामा “लागू औषध हेरोइन (डाइएसिटार्डिल मर्फिन)” पाइयो भन्ने समेत व्यहोराको राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला, खुमलटार, ललितपुरबाट प्राप्त परीक्षण प्रतिवेदन ।

मकाउबाट Rafael ले लागू औषध सेतो हेरोइन लिन पठाएकी पोर्चुगल नागरिक Dulcineia Da Cruz Fernandes काठमाण्डौ आई Baba Umoru सँग भेट गरी निजकै डेरा कोठामा बसी मिति २०६७/०२/०२ गते Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर बानुले आफ्नै डेरा कोठामा सञ्चय गरी राखेको ३१७ ग्राम प्लाष्टिक कोटेड लागू औषध सेतो हेरोइनको दुईवटा क्याप्सुल प्रतिवादी Dulcineia Da Cruz Fernandes लाई निजको गुप्ताङ्क (योनी) भित्र समेत छिराउन लगाई लुकाई छिपाई विदेश हङ्कङ्ग हुँदै मकाउमा निकासी गर्न लाग्दा मिति २०६७/०२/०२ गते राति २१:३० बजेको समयमा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल गौचर, काठमाडौँमा लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम सहित प्रतिवादी Dulcineia Da Cruz Fernandes पक्राउ परेको देखिँदा निज प्रतिवादीहरू समेतले लागू औषध सेतो हेरोइन खरीद, ओसारपसार, संचय गरी निकासी समेतको कारोवार गर्न लागेको अवस्था हुँदा निज प्रतिवादीहरू Dulcineia Da Cruz Fernandes, Baba Umoru, नुर वानु, Rafael, जोन स्मिथ भन्ने व्यक्ति समेतको उक्त कार्य लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ), (ङ) र (च) बमोजिमको कसूर अपराध देखिँदा प्रतिवादीहरू Dulcineia Da Cruz Fernandes, Baba Umor, नुर बानुको हकमा लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को (संशोधन सहित) दफा १४ (१) (छ) (३) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग मागदाबी ।

मेरो डेरा कोठाबाट बरामद भएको लागू औषध मेरो श्रीमान्ले सेवन गर्नको लागि ल्याएको भन्नु भएको थियो । श्रीमान्ले लागू औषध सेवन गरेको मैले देखेको छैन । Dulcineia Da Cruz Fernandes लाई एक रात र दिन मैले डेरा कोठामा राखेको हो । निजको शरीरमा लुकाई लागू औषध लैजानमा मेरो कुनै संलग्नता छैन । Baba Umoru ले उक्त विदेशी महिलालाई के दिए दिएनन् मलाई थाहा छैन, निजहरू नै जानुन् । मैले अभियोग दाबीको कसूर अपराध नगरेको हुँदा सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी नुर बानुले शुरु अदालतमा गरेको बयान ।

म लागू औषध ब्राउन सुगरको सेवन गर्छु, व्यापार गर्दिन, Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई चिन्दिन । निज स्मिथ भन्ने व्यक्तिसँग एक दिन आई ४/५ घण्टा बसेर गएकी हुन् । म उपर किन त्यस्तो बयान गरिन मलाई थाहा छैन । म उपरको अभियोग दावी साँचो हो भने सजाय भोग्न तयार छु, साँचो होइन भने सजाय भोग्न तयार छैन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी Baba Umoru ले शुरु अदालत समक्ष अंग्रेजीमा गरेको बयानलाई ललितपुर उप म.न.पा. ८ बस्ने राजेश महर्जनले नेपाली भाषामा उल्था गरी लेखाई दिएको बयान ।

नाइजेरियन व्यक्ति Rafael ले घुम्न नेपाल जानु र Baba Umoru कहाँ गएर बस्नु भनी पठाएको र सो अनुसार Baba Umoru ले एयरपोर्टबाट मलाई लगेको हो । मेरो शरीरबाट बरामद भएको लागू औषध Baba Umoru ले एक देशबाट अर्को देशमा वैधानिक रूपमा लान पाइन्छ भनेकोले मैले दबावका साथ शरीरमा लुकाई लैजाँदा एयरपोर्टबाट पक्राउ परेको हुँ । मलाई उक्त लागू औषध लिएर जाँदा सजाय हुन्छ भन्ने थाहा थिएन । अभियोग दावी अनुसार सजाय नहोस् भन्ने मसेत व्यहोराको प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes ले शुरु अदालतमा अंग्रेजीमा भने अनुसार पोर्चुगलको अवैतनिक राजदुतको कार्यालयका, सिनियर एक्जुकेटिभ कृष्णमान श्रेष्ठले नेपालीमा उल्था गरी लेखाई दिएको बयान ।

मिति २०६७।२।२ गते २३:१५ बजे लागू औषध ३१७ ग्राम सेतो हेरोइन सहित त्रि.अ.वि., गौचरणबाट पक्राउ परेकी पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes ले उक्त लागू औषध Baba Umoru ले दिएको भनी भने अनुसार निजलाई पनि सँगसाथै लिई गई मिति २०६७।२।३ गते ११:०० बजे Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर बानु बसी रहेको कोठामा गई सो कोठामा रहेको स्टिलको दराजभित्र एउटा लागू औषध सेतो हेरोइनका २३ ग्रामको क्याप्सुल फेला पारी ला.औ.नि.का.का.इ., नयाँ बानेश्वरमा अनुसन्धान अधिकृत समक्ष बुझाई दिएको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवेदक कर्मचारी प्र.ज. रुपा थापाको बकपत्र ।

मिति २०६७/२/३ गतेको खानतलासी मुचुल्का र बरामदी मुचुल्काको भएको व्यहोरा ठीक छ, सहिछाप मेरै हो भन्ने समेत व्यहोराको बरामदी मुचुल्काको रोहवरका कर्मचारी प्र.स.नि. शर्मिला थापाको बकपत्र ।

मिति २०६७/२/२ गते लागू औषध सेतो हेरोइनको दुईवटा क्याप्सुल शरीरमा लुकाई विदेश निकासी गर्न लागेको अवस्थामा उक्त लागू औषध सहित त्रि.अ. विमानस्थल, गौचरबाट पक्राउमा परेकी पोर्चुगल नागरिक Dulcinea Da Cruz Fernandes ले बताएअनुसार काठमाडौंको बाँसबारी स्थित कोठाबाट २३ ग्राम लागू औषध सेतो हेरोइनको क्याप्सुल सहित प्रतिवादी Baba Umoru र नुर वानुलाई पक्राउ गरी ला.औ.नि.का.का.ई., नयाँ बानेश्वरमा म समेतले अनुसन्धानको लागि बुझाएको हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवेदक प्र.ज. विष्णु पाण्डेको बकपत्र ।

प्रतिवादीहरू Dulcinea Da Cruz Fernandes र Baba Umoru ले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान, बरामदी मुचुल्का, परीक्षण प्रतिवेदन र प्र.स.नि. सर्मिला थापा, प्र.ज. विष्णु पाण्डे र प्र.ज.रुपा थापाले गरेको बकपत्रबाट अभियोग दावीलाई समर्थित भएको देखिएको हुँदा निज प्रतिवादीहरूले अभियोग दावीको कसूर गरेको देखिन आयो । तसर्थ बरामद भएको लागू औषधको परिमाण, प्रतिवादीहरूले लागू औषध ओसार पसार समेतको कार्य गरेको स्वरूप एवं प्रकृति र प्रतिवादीहरूले गरेको कसूरको मात्राको आधारमा प्रतिवादीहरू Dulcinea Da Cruz Fernandes र Baba Umoru लाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) अनुसार जनही १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना हुने ठहर्छ । प्रतिवादी नुर वानुले अभियोग दावीको कसूर गरेको भन्ने सम्बन्धमा वादी पक्षबाट प्रमाण प्रस्तुत हुन सकेको नदेखिएको हुँदा निज प्रतिवादी उपरको वादी नेपाल सरकारको अभियोग दावी नपुग्ने र निज प्रतिवादीले अभियोग दावीबाट सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने शुरु काठमाण्डौ जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।३।६ मा भएको फैसला ।

म पुनरावेदक वर्षौंदेखि मानसिक असन्तुलनको रोगबाट पीडित एक मानसिक रोगी महिला हुँ । मैले आफू बसेको देशमा उपचार गराएको डाक्टरको प्रेस्क्रिप्सनहरू पनि मुद्दा प्रमाणको रूपमा प्रस्तुत गरेकी छु । म पुनरावेदकले शुरु जिल्ला अदालतमा बयान गर्दा मबाट बरामद देखाइएको लागू औषध सेतो हेरोइन मलाई Baba Umoru ले राख्न भनी दिएकोले उक्त लागू औषध निजले दबावमा शरीरमा राख्न लगाई एयरपोर्ट पुर्‍याएको थिएँ । केवल अदालतमा बोलेको सत्य तथ्यलाई कुनै प्रकारको मूल्यांकन नै नगरी गरिएको फैसला कानूनी त्रुटिपूर्ण हुँदा

सद्दे मानिस सरह नै दण्ड जरिवाना गरिएको फैसला बदर गरी कैद र जरिवानाबाट सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको Dulcinea Da Cruz Fernandes ले मिति २०६८।७।८ मा पुनरावेदन अदालत पाटनमा चढाएको पुनरावेदन पत्र ।

शुरु जिल्ला अदालतले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको बयानका आधारमा सजाय गरेकोमा उक्त बयान बनी बनाउ कागजमा सही गराएको हो भन्ने कुरा मेरो अदालत समक्षको बयानबाट प्रष्ट छ । अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको बयान न्यायिक हिसाबले पनि प्रमाणको अस्तित्व नै लिन सक्दैन । प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes को बयानको आधारमा फैसला भएकोमा निजको प्रहरी र अदालत समक्षको बयान एक आपसमा बाँझिएको छ । निज सह-अभियुक्तको पोल एवं सह-अभियुक्तलाई सक्षम साक्षीको रूपमा राख्न मिल्दैन । बरामदी मुचुल्कामा भएको बरामद मबाट भएको होइन । बरामद भएको प्रतिवादीले आफू सजायबाट बचन दूषित मनसायबाट मलाई पोली बयान गरेको मेरो अदालत समक्षको बयानले पुष्टि गर्दछ । एकाबाट बरामद भएको मुचुल्कालाई आधार लिई पोलकै आधारमा मेरो विरुद्ध प्रमाणमा लिन मिल्दैन । मेरो कसूरमा संलग्नता थियो भनी पोललाई खम्भीर प्रमाणबाट वादीले पुष्टि गर्न सकेका पनि छैनन् । प्रतिवेदकहरुले अदालतमा आई गरेको बकपत्र प्रहरीको वास्तविक मूल्यांकन नगरी केवल विवादस्पद मुचुल्का र सो मुचुल्का बनाउने स्वार्थको टकराउ भएको अभियोजनको एक अभिन्न अंगमा रहेको व्यक्तिहरुले गरेको बकपत्रले स्वतन्त्र प्रमाणको स्थान ग्रहण गर्न सक्दैन । म लागू औषधको सेवनकर्ता रहेकोमा शुरु अदालतको बयानमा स्पष्टसँग राखेको छु । मैले लागू औषधको बिक्री, वितरण, निकासी वा पैठारी, संचय वा ओसार पसार गर्ने जस्ता कार्यहरुमा के कसरी सरिक भएको हो भन्ने कुरा अभियोगपत्र तथा शुरु जिल्ला अदालतको फैसलामा समेत उल्लेख नभएकोमा केवल अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको स्वीकारोक्तिका आधारमा न्यायिक मन प्रयोग नगरी १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना हुने हदको शुरु अदालतबाट भएको फैसला बदर गरी सफाई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको Baba Umoru को मिति २०६८।११।२६ को पुनरावेदन अदालत पाटनमा चढाएको पुनरावेदनपत्र ।

समानस्तरका प्रतिवादी मध्ये एकाघरको एकसाथ बसेका लोग्नेलाई कसूदार ठहराइएको र लागू औषध निकासी समेतमा प्रत्यक्ष संलग्न श्रीमती प्रत्यर्थीलाई सफाई दिएको फैसला बदरभागी

छ । प्रतिवादी नुर वानुले Dulcinela लाई हेरोइन राखेको तथ्य स्थापित भएको छ । एयरपोर्टमा बरामद भएको र कोठामा बाँकी हेरोइन विदेश निकासकै लागि राखेको स्पष्ट भएको छ । निजले बरामद हुनु अघि नै उक्त अवैध वस्तु कोठामा राखेकोमा विवाद छैन । यीनै प्रमाणका आधारमा निजको श्रीमान् प्रतिवादीले कसूर गरेको ठहर भएको अवस्था छ । निकासी गर्ने मानिस आफ्नो डेरा कोठामा चार दिनसम्म बसी संचित गरेको मध्ये केही लगी सोही कोठामा केही हेरोइन बाँकी रहेको र उक्त कार्यमा निजको संलग्नता थिएन भनी मात्र योग्य प्रमाण निज प्रत्यर्थीले पेश गर्न सकेकी छैन । विदेशी नागरिकसँग विवाह गरी आफ्नो डेरा कोठामा राखी हेरोइनको खरीद एवं संचय गरेको सम्पूर्ण तथ्य प्रत्यर्थीलाई थाहा नहुने विषय होइन । प्रत्यर्थीले आफ्ना पतिले राखेको हेरोइन देखेकी सो मध्ये केही निकासी गर्न सह-प्रतिवादी Dulcinela ले यौनाङ्गमा लुकाई त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलसम्म लगेकोमा पक्राउ परेकी तथा संचित मध्ये सोही प्रकृतिको हेरोइन यस वारदातमा प्रत्यर्थीको डेरा कोठाबाट समेत बरामद भएको प्रमाणबाट पुष्टि भएकोमा समेत प्रत्यर्थीलाई सो विषयको जानकारी थिएन भनी निजलाई अभियोग दावीबाट सफाइ दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सफाइ दिएको यी प्रतिवादीलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको मिति २०६८।१२।२८ को पुनरावेदन अदालत पाटनमा चढाएको पुनरावेदनपत्र ।

यसमा कसूरदार ठहर भएका प्रतिवादी बाबा र नुर वानु श्रीमान् श्रीमती भएको र निजले मौकामा गरी दिएको बयान कागज समेतबाट पतिले कोठामा राखेको हेरोइन देखेको र निकासी गर्ने मानिस आफ्नो डेरा कोठामा बसेको भन्ने कुरा देखिन आएको स्थितिमा प्रतिवादीलाई अभियोग दावीबाट सफाइ दिने गरी शुरुले गरेको फैसला प्रमाण मूल्यांकनको रोहमा फरक पर्न सक्ने देखिँदा छलफलको लागि अ.बं. २०२ नं. र पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थीलाई सूचना म्याद जारी गरी म्यादमा हाजिर भए वा म्याद भुक्तान भएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।२।१६ को आदेश ।

प्रस्तुत मुद्दामा नुर वानुलाई सफाइ दिएको मिलेको छैन भन्ने वादी नेपाल सरकारको जिकिर रहेकोमा बरामद भएको ३१७ ग्राम र २३ ग्रामको लागू औषधका सम्बन्धमा सरकारी वकीलको

राय बमोजिम छुट्टाछुट्टै मुद्दा दर्ता गराएको देखिन्छ । त्रिभुवन विमानस्थलबाट बरामद भएको ३१७ ग्राम लागू औषध सेतो हेरोइनको कारोबारमा यी प्रतिवादी के कुन किसिमबाट संलग्नता थियो भनी वादी पक्षले प्रमाणित गर्न नसकेको हुँदा निज उपरको अभियोग मागदावी पुष्टि हुन नआएकोले प्रस्तुत मुद्दामा निज प्रतिवादी नुर वानुलाई सफाई दिएको पनि कानूनसम्मत नै देखिन आएको छ । तसर्थ, शुरु काठमाण्डौ जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।३।६ मा भएको फैसला मिलेकै देखिदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदकहरुको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्तेन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला ।

Dulcinea पोर्चुगलबाट घुम्न मकाउ गएको र त्यहाँ Rafael सँग भेट भई नेपाल गई लागू औषध मकाउ ल्याउने कुरामा निजहरु बीच कुराकानी भए बमोजिम निज Dulcinea नेपाल आई Baba Umoru लाई भेटी लागू औषध गुसाङ्गमा लुकाई छिपाई लैजाने क्रममा मिति २०६७।२।२ गते रातको २१:३० बजे त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय टर्मिनलबाट ३१७ ग्राम लागू औषध सहित पक्राउ परी सोधपुछ गर्ने क्रममा निजले Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर वानुलाई पोल गरी डेरा कोठा देखाई २३ ग्राम लागू औषध सहित पक्राउ गराएको र उक्त लागू औषध सहित Baba Umoru र नुर वानु पक्राउ परेपश्चात एयरपोर्टबाट पक्राउ परेकी Dulcinea ले मौकामा वयान गर्दा आफूबाट बरामद ३१७ ग्राम सेतो हेरोइन Baba Umoru ले Rafael लाई पठाएको भनी पोल गरेको वयानलाई हेर्दा प्रतिवादी Dulcinea बाट Baba Umoru ले कुनै लागू औषध कारोबार गरे वापत नगद रुपैयाँ समेत लिएको भन्ने पनि छैन । Baba Umoru को डेरा कोठाबाट अवैध रुपमा आय आर्जन गरेको रकम बरामद भएको पनि छैन । मौकाको वयानलाई आधार बनाई लागू औषध बरामद भएको Dulcinea र घटनास्थलमा नभएको प्रतिवादीलाई समान प्रकृतिको सजाय गरी भएको फैसला लागू औषध ऐनको दफा १७ र ने.का.प. २०५७ को अंक २ नि.नं. ६८५२ पृष्ठ ९२ मा प्रतिपादित नजिर समेत विपरित भएको फैसला उल्टी गरी पाउँ ।

प्रतिवादी Baba Umoru लाई सह-अभियुक्तको पोल र मौकाको वयानका भरमा १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना गरेको शुरुको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला समेत कानून सम्मत छैन । निजले अदालतमा वयान गर्दा म लागू औषधको कारोबार विक्री वितरण गर्दिन, केवल सेवन गर्दछु, लगाउको मुद्दामा पनि मेरो डेरा कोठाबाट

२३ ग्राम लागू औषध बरामद भएको होइन सेवन प्रयोजनको लागि राखेको अवस्थामा १२ ग्राम लागू औषध बरामद भएको हो भने यस मुद्दामा मैले Dulcinea लाई लागू औषध पठाएको होइन । निज स्मिथसँग एक दिन आई ४/५ घण्टा बसेर गएको हुन् । म उपरको अभियोग साँचो होइन भनी गरेको वयानलाई उचित र मनासिव विवेचना नगरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकाले उल्टी गरी सफाई पाउँ भन्ने समेत ब्यहोराको प्रतिवादी Baba Umore को यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

प्रस्तुत मुद्दामा विमानस्थलबाट लागू औषध बरामद हुँदाका बखत कसूरदार ठहरिएका प्रतिवादी Dulcinea को साथमा सँगै नभए पनि सह प्रतिवादी Baba Umore लाई पनि संलग्नताको आधारमा कसूरदार ठहराई फैसला भएको छ । प्रतिवादी Baba Umore ले मौकामा वयान गर्दा जोन र स्मिथले दिएको हेरोइन कोठामा संचय गरेर राखेको भनेको छुन् प्रतिवादी नुर बानु प्रतिवादी बाबाको श्रीमती भएकीले निजले पनि उक्त हिरोइन देखेकोसम्म भनी आफू उक्त कोठामा प्रतिवादी बाबासँगै रहे बसेको बताएकी छिन् । मकाउ निकासी गर्नका लागि निकासीकर्ता नआउन्जेल अवैध हेरोइन डेरा कोठामा संचय गरी राखेको तथ्य स्थापित भएको छ । अर्का कसूरदार Portuguese नागरिक Dulcinea समेत प्रत्यर्थी बस्ने कोठामा चार दिनसम्म बसेको देखिन्छ । यसरी समान स्तरको प्रतिवादी मध्ये एकाघरको एकसाथ बसेको लोग्नेलाई कसूरदार ठहराएको र लागू औषध निकासी समेतमा प्रत्यक्ष संलग्न श्रीमती प्रत्यर्थीलाई सफाई दिएको फैसला प्रमाण मुल्याङ्कनको दृष्टिबाट त्रुटिपूर्ण भै बदरभागी छ ।

यी प्रतिवादी नुर बानुले Dulcinea लाई हेरोइन दिएको भनेर मौकामा वयानमा लेखाए पनि निजले आफ्नो स्वामित्वको कोठामा हेरोइन राखेको तथ्य स्थापित भएको छ । निजले बरामद हुन अघि नै उक्त अवैध वस्तु कोठामा राखेकोमा विवाद छैन । यिनै प्रमाणका आधारमा निजको श्रीमान प्रतिवादीले कसूर गरेको ठहर भएको अवस्था छ । निकासी गर्ने मानिस आफ्नो डेरा कोठामा चार दिनसम्म बसी संचित गरेको मध्ये केही लगी सोही कोठामा केही हेरोइन बाँकी रहेको र उक्त कार्यमा निजको संलग्नता थिएन भनी मात्र योग्य प्रमाण निज प्रत्यर्थीले पेस गर्न सकेकी छैन विदेशी नागरिकसँग विवाह गरी आफ्नो डेरा कोठामा राखी हेरोइनको खरिद एवं संचय गरेको सम्पूर्ण तथ्य प्रत्यर्थीलाई थाहा नहुने विषय होइन । प्रत्यर्थीले आफ्ना पतिले राखेको

हेरोइन देखेकी सो मध्ये केही निकासी गर्न सह प्रतिवादी Dulcinea ले यौनाङ्गमा लुकाई त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलसम्म लगेकामा पक्राउ परेकी तथा संचित मध्ये सोही प्रकृतीको हिरोइन यस वारदातमा प्रत्यर्थीको डेरा कोठाबाट समेत बरामद भएको प्रमाणबाट पुष्टि भएकोमा समेत प्रत्यर्थीलाई सो विषयको जानकारी थिएन भनी निजलाई अभियोग दावीबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भै बदरभागी रहेको छ, भन्ने समेत ब्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट परेको पुनरावेदन पत्र ।

पुनरावेदन अदालत पाटन समेतबाट दावी अनुरूपको कसुर ठहर गर्दा बरामदी मुचुल्का प्रहरी प्रतिवेदन अधिकारप्राप्त अधिकारीको वयानलाई मूल आधारको रूपमा लिइएको छ । निर्णयकर्ताले अपराधमा साविती हो अथवा तथ्यमा साविती हो भन्ने स्पष्ट हुनु पर्दछ । बरामदी मुचुल्काका व्यक्तिहरुले अदालतमा आई शंकारहित तवरले अभियुक्तबाट नै लागु औषध बरामद भएको हो भनी बकपत्र गरेको हुनु पर्दछ । प्रस्तुत मुद्दामा म पुनरावेदकको लागु औषध ओसारपसार विक्री वितरण समेतमा कुनै संलग्नता नभएको र सोही सत्य साँचो ब्यहोरा उल्लेख गरी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष वयान गरेको र सोलाई समर्थन हुने गरी शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतमा भएको वयान समेतको मुल्याङ्कन नै नगरी मलाई कैद जरिवाना गर्ने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ । मैले कुनैपनि प्रकारको लागु औषध खरिद विक्री ओसार पसार संचय समेत नगरेको अवस्थामा मेरो श्रीमानको सो कार्यमा संलग्न भएको आधार देखाई मलाई पनि सोही अपराधमा संलग्नता थियो भन्ने अनुमान गर्न मिल्दैन । शुरु अदालतले गरेको फैसलालाई केही उल्टी गरी उपल्लो हदको ८ वर्ष कैद र रु.२०,०००।- जरिवाना समेत थप गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट फैसला भएको मिलेको छैन । तसर्थ पुनरावेदन अदालत पाटन समेतबाट भएको फैसला बदर गरी अभियोग दावीबाट सफाई दिलाई न्याय पाउँ भन्ने समेत ब्यहोराको नुर वानुको यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदन पत्र ।

नियमानुसार दैनिक मुद्दा पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत लागू औषध मुद्दामा पुनरावेदक वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित हुनु भएका विद्वान उप-न्यायाधिवक्ता श्री राम घिमिरे तथा उप-न्यायाधिवक्ता श्री सोमकान्ता भण्डारीले लागू औषध बरामद भएका प्रतिवादी Dulcinela नुर वानु समेतका डेराकोठामा बसी गएको र निजले गुप्ताङ्गमा

लागू औषध लुकाई लगेको समेत हुँदा महिला व्यक्ति नुर वानुको सहयोगबाट नै राखेको स्पष्ट भएको देखिन्छ । त्यसैगरी समान स्तरको प्रतिवादी भध्ये एकाघरको एक साथ बसेको लोग्नेलाई कसुरदार ठहर्‍याएको र लागू औषधको निकासी समेतमा प्रत्यक्ष संलग्न श्रीमती प्रत्यर्थीलाई सफाई दिने ठहर्‍याएको फैसला त्रुटीपूर्ण हुँदा बदर गरी अभियोग माग दावी बमोजिम सजाय गर्नुपर्दछ भनी बहस प्रस्तुत गर्नुभयो ।

प्रतिवादी बाबा उमोरुका तर्फबाट अधिवक्ता श्री मोहन बज्जारा ले Baba Umoru र नुर वानु पति पत्नी भएको, निजका पति लागू औषधको दुर्व्यसनी भएको कारण निजका कोठाबाट लागू औषध बरामद भएको र लागू औषध विदेशमा पठाउन लागेको कुरा निजलाई थाहा नहुनु स्वभाविक नै भएको अवस्थामा सफाई दिएको शुरूको फैसला मिलेकै हुँदा सदर हुनुपर्छ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

यसमा दुवै पक्षका विद्वान कानून व्यवसायीहरूको बहस समेत सुनी शुरू तथा पुनरावेदन अदालत पाटनबाट भएको फैसला मिलेको छ, छैन ? र पुनरावेदकहरूको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो होइन ? भन्ने सम्बन्धमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, मिति २०६७/०२/०२ गते Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर वानुले आफ्नै डेरा कोठामा सञ्चय गरी राखेको ३१७ ग्राम प्लाष्टिक कोटेड लागू औषध सेतो हेरोइनको दुईवटा क्याप्सुल प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes लाई निजको गुसाङ्ग (योनी) भित्र समेत छिराउन लगाई लुकाई छिपाई विदेश हङ्कङ्ग हुँदै मकाउमा निकासी गर्न लाग्दा सो २ गते राति २१:३० बजेको समयमा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल गौचर, काठमाडौँमा लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम सहित प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes पक्राउ परेको र निज प्रतिवादीहरू समेतले लागू औषध सेतो हेरोइन खरीद, ओसारपसार, संचय गरी निकासी समेतको कारोवार गर्न लागेको अवस्था हुँदा निज प्रतिवादीहरू Dulcinea Da Cruz Fernandes, Baba Umoru, नुर वानु, Rafael, जोन स्मिथ भन्ने व्यक्ति समेतको उक्त कार्य लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ), (ङ) र (च) बमोजिमको कसूर अपराध देखिँदा प्रतिवादीहरू Dulcinea Da Cruz Fernandes, Baba Umor, नुर वानुको हकमा लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को (संशोधन सहित) दफा १४ (१) (छ) (३) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने

अभियोग माग दावी प्रस्तुत भएको देखिन्छ भने शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट फैसला हुँदा बरामद भएको लागू औषधको परिमाण, प्रतिवादीहरूले लागू औषध ओसार पसार समेतको कार्य गरेको स्वरूप एवं प्रकृति र प्रतिवादीहरूले गरेको कसूरको मात्राको आधारमा प्रतिवादीहरू Dulcineia Da Cruz Fernandes र Baba Umoru लाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) अनुसार जनही १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना हुने र प्रतिवादी नुर वानुले अभियोग दावीबाट सफाई पाउने ठहर्‍याएको फैसला उपर वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट र सजाय ठहर गरे उपर प्रतिवादी Dulcineia Da Cruz Fernandes र Baba Umoru को तर्फबाट पुनरावेदन अदालत पाटनमा पुनरावेदन दर्ता हुन आई पुनरावेदन अदालत पाटनले शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको फैसला उपर वादी तथा प्रतिवादी दुवै पक्षको तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन परी निर्णयार्थ पेश हुन आएको देखिन्छ ।

मिति २०६७।२।२ गतेका दिन त्रिभुवन अन्तराष्ट्रिय विमानस्थलको टर्मिनल भवनमा डिपार्चर कक्षमा विदेश हडकडतर्फ जानको लागि आफ्नो सामान चेक गराउने क्रममा प्रतिवादी मध्येकी Dulcineia Da Cruz Fernandes को शरीर तलासी लिँदा शरीरको अगाडिको योनीको भागमा असामान्य भई शंका लागि निजको शरीर तलासी लिँदा निजले लगाएको पेन्टीले च्यापिने गरी पेन्टीभित्र योनीसँगै टसाई राखिएको लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाई बनाएको टेपले च्यापिङ्ग गरिएको ठूलो क्याप्सुल आकारको प्लाष्टिक कोटेड १ थान, सोही आकारमा बनाएको टेपले च्यापिङ्ग गरिएको बाहिर धागोले बाँधी योनीभित्र छिराई राखेको अवस्थामा प्लाष्टिक कोटेड १ थान लागू औषध सेतो हेरोइन फेला परेकोमा मान्यता प्राप्त तराजुमा तौल गर्दा जम्मा ३१७ ग्राम सेतो हेरोइन बरामद गरी Dulcineia Da Cruz Fernandes लाई पक्राउ गरी खानतलासी तथा बरामदी मुचुल्काबाट प्रस्तुत मुद्दाको अनुसन्धान प्रक्रिया अगाडि बढेको पाइन्छ ।

पक्राउमा परेकी प्रतिवादी Dulcineia ले अनुसन्धानको क्रममा प्रहरीले सोधपुछ गर्दा बरामद भएको लागू औषध Malian नागरिक Baba Umoru समेतले दिइ पठाएका हुन् । निजहरूको डेरा देखाई दिन सक्दछु भनी निजले गरेको पोलका आधारमा काठमाण्डौ जिल्ला, काठमाण्डौ महानगरपालिका वडा नं. ३ बाँसबारी स्थित गोपीकृष्ण मार्गमा रहेको Baba Umoru

र नुर वानुसँगै बसी रहेको कोठामा रहेको स्टिल दराजभित्र खानतलासी गर्दा सेतो नरम प्लाष्टिकले ज्यापिङ्ग गरिएको लागू औषध सेतो हेरोइन क्याप्सुल फेला परेको र प्लाष्टिक हटाई मान्यता प्राप्त तराजूमा तौल गर्दा जम्मा २३ ग्राम लागू औषध सेतो हेरोइन बरामद भई प्रतिवादी Baba Umoru र नुर वानु पक्राउ परी आवश्यक कारवाहीका लागि पेश गरेको भन्ने प्रहरीको मुख्य प्रतिवेदन रहेको देखिन्छ ।

मुद्दा अनुसन्धानको सिलसिलामा पक्राउमा परेकी प्रतिवादी मध्येकी Dulcinea ले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयानमा म आफ्नो देश पोर्चुगलबाट घुम्न भनी मकाउ भन्ने ठाउँमा गएको र मकाउमा नाइजेरियन नागरिक Rafael भन्ने व्यक्तिसँग चिनजान भएकोले नेपालबाट लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाई यहाँ मकाउमा ल्याउने काम छ, नेपालमा गई मेरो साथी नाइजेरियन नागरिक Baba Umoru सँग भेट गरी निजले दिएको लागू औषध आफ्नो शरीरमा लुकाई ल्याई मलाई दिने काम गर भनी नेपाल जाने आउने एयर वे टिकट समेतको व्यवस्था गरी दिएकोले सन् २०१० मे १२ तारेखका दिन नेपालमा आई Baba Umoru र निजको श्रीमती नुर वानु बसेको कोठामा चार दिन बसेपछि लागू औषध लिएर जाने सल्लाह गरी प्लाष्टिक कोटेड गरिएको लागू औषध सेतो हेरोइन लुकाइएको दुईवटा क्याप्सुल दिएपछि धागो बाँधिएको क्याप्सुल योनीभित्र छिराई धागो बाहिर राखी र अर्को क्याप्सुल योनीको भाग नेर राखी पेन्टीले छोपी मकाउमा लगी Rafael लाई दिनु भनी Baba Umoru ले भने अनुसार नै राखी सोही दिन Dragon Air को KA 127 नं. को उडानबाट हङ्कङ्ग हुँदै मकाउ जान भनी त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा पुगेपछि प्रहरीले म उपर शंका गरी महिला प्रहरीद्वारा शरीर तलासी लिने क्रममा मैले आफ्नो गुसाङ्ग समेतमा लुकाई लैजान लागेको लागू औषध ३१७ ग्राम सहित प्रहरीले पक्राउ गरेको हो भनी कसूरमा पूर्णतः सावित रही बयान गरेको देखिन्छ ।

त्यसैगरी प्रतिवादी Dulcinea को बयानलाई समर्थन हुने गरी बरामद भएको लागू औषध आफूले नाइजेरियन नागरिक Rafael को लागि पठाउन लागेको भनी कसूरमा सावित रही प्रतिवादी Baba Umoru ले समेत बयान गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी मध्येकी नुर वानुले मिति २०६७।२।२ गते बेलुकी निज Dulcinea Da Cruz Fernandes आफ्नो देश जान भनी श्रीमान् Baba Umoru ले एयरपोर्ट पुर्‍याई आफू फर्की आएकोले सोधपुछ गर्दा दुईवटा क्याप्सुल

मकाउमा Rafael ले पाउने गरी Dulcinea को जिम्मा पठाई दिए र एउटा मैले नै राखेको छु भनी बताउनु भएकोमा Dulcinea पक्राउ परेपछि हामी श्रीमान् श्रीमती पनि पक्राउ परेको हो भनी मौकामा नै बयान गरेको देखिन्छ ।

निज प्रतिवादीहरुको साविति बयानलाई प्रतिवादी Dulcinea बाट बरामद भएको लागू औषध मध्येबाट नमूना परीक्षणको लागि राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला, खुमलटारमा पठाईएकोमा राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला, खुमलटारबाट लागू औषध हेरोइन (डाइएसिटार्ड मर्फिन) पाइयो भन्ने समेतको प्राप्त परीक्षण प्रतिवेदनबाट पुष्टि हुन आएको भन्ने आधारमा निजहरु उपर लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा ४ को (घ) (ङ) र (च) बमोजिमको कसूरमा सोही ऐनको दफा १४(१)(छ)(३) बमोजिमको सजाय मागदावी लिइ अभियोगपत्र दर्ता हुन आएको देखिन्छ ।

शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट फैसला हुँदा बरामद भएको लागू औषधको परिणाम र कसूरको मात्रा समेतका आधारमा प्रतिवादीहरु Dulcinea र Baba Umoru लाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) अनुसार जनही १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना हुने र प्रतिवादी नुर वानुको हकमा अभियोग माग दावीबाट सफाई पाउने ठहर गरेको र सो उपर प्रतिवादी Dulcinea Da Cruz Fernandes र Baba Umoru को तर्फबाट पुनरावेदन अदालत पाटनमा पुनरावेदन दर्ता हुन आई पुनरावेदन अदालत पाटनले शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला सदर हुने ठहर्‍याएको फैसला उपर वादी तथा प्रतिवादी दुवै पक्षको तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखिन्छ ।

शुरु तथा पुनरावेदन अदालतबाट भएको फैसला मिलेको छ, छैन ? भन्ने सम्बन्धमा विचार गर्दा प्रतिवादी मध्येकी Dulcinea को साथबाट बरामद भएको वस्तु लागू औषध भएको भन्ने विधि विज्ञान प्रयोगशालाको परीक्षण प्रतिवेदन देखिन आएको छ भने Dulcinea को अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष भएको बयान व्यहोरा हेर्दा कसूरमा साविति रही बयान गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी Dulcinea ले गरेको साविति बयानलाई अर्का प्रतिवादी Baba Umoru ले समेत समर्थन हुने गरी बयान गरेको देखिन्छ । बरामदी मुचुल्का हेर्दा प्रतिवादी मध्येकी Dulcinea बाट लागू औषध सेतो हेरोइन ३१७ ग्राम बरामद भएको र राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशालाबाट भई

आएको परीक्षण प्रतिवेदनबाट प्रतिवादी मध्येकी Dulcinea को साथबाट बरामद भएको वस्तु लागू औषध भएको भन्ने देखिन आएको छ । त्यसैगरी प्र.स.नि. शर्मिला थापा, प्र.ज. विष्णु पाण्डे प्र.ज. रुपा थापा समेतको बकपत्रबाट समेत प्रतिवादीहरु उपर लागेको अभियोग दावी पुष्टी हुन आएको आधारमा शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतले प्रतिवादीहरु Dulcinea र बाबा उमोरुलाई १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना गरेको देखिन्छ । निजहरुको भनाई निजहरुका विरुद्धमा प्रमाणमा लाग्ने नै देखिन आएको अवस्था भै निज प्रतिवादीहरु Dulcinea र Baba Umoru को हकमा शुरु तथा पुनरावेदन अदालत पाटनले गरेको फैसला कानूनसम्मत नै देखिन आयो ।

प्रतिवादी मध्येकी Dulcinea ले आफू मानसिक रोगी भएको र हाल उपचार गराईरहेको भनी जिकिर लिएको र आफुलाई Baba Umoru ले दबाव पारी प्रयोग गरेको हुँदा सफाई पाउनुपर्छ भनी लिएको जिकिर सम्बन्धमा विचार गर्दा मिति २०६७।१०।०६ को नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मानसिक अस्पतालको जवाफमा मिति २०६७।१०।२० मा O.P.D. नं. १२८ श्रीमती Cruz Fernandes, वर्ष २७ महिला, अस्पतालको बहिरंग शाखामा निजले दिएको सूचना र अवस्था परीक्षण अनुसार हाल वहाँलाई कुनै गम्भीर मानसिक रोग नभएको देखिन्छ । बृहत जानकारीको अभावमा विगतमा मानसिक रोग भए / नभएको यकीन गर्न सकिदैन । निजको शारीरिक अवस्था भने ठीक नभएको, तर वहाँले कुनै मेडिकल रेकर्ड नल्याएको तथा यस अस्पतालमा साधन श्रोतको अभावमा शारीरिक रोग यकीन गर्न अन्य अस्पतालमा जानुपर्ने देखिन्छ । वहाँको बौद्धिक क्षमता यकीन गर्न Clinical Psychologist सँग जाँच गर्न सिफारिस गर्दछु भनी डा. कृष्ण गौतमद्वारा हस्ताक्षर भएको पाइन्छ । अदालत समक्ष निजले गरेको बयानमा मेरो मानसिक अवस्था ठीक छैन सोको उपचार गराएको रिपोर्टहरुको कागज पाना १० यसैसाथ पेश गरेकी छु भनी बयान गरेको देखिन्छ तापनि अन्य मुलुकमा परीक्षण गराएका रिपोर्टहरुलाई प्रमाणमा ग्रहण गरी निज मानसिक रोगी भए नभएको निश्कर्षमा पुग्न सक्ने देखिएन ।

अर्का पुनरावेदक प्रतिवादी Baba Umoru ले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको साविति बयानलाई प्रमाणमा ग्रहण गर्न नमिल्ने, सह-अभियुक्तको पोललाई मात्र आधारमा लिइएको,

प्रतिवेदकहरुको बकपत्र एकपक्षीय रहेको हुँदा अभियोग दावीबाट सफाई पाउनुपर्छ भनी लिएको जिकिर सम्बन्धमा विचार गर्दा बरामदी मुचुल्का र बरामद भएको लागू औषधलाई अन्यथा भन्न सकिने अवस्था छैन । बरामदी सामाग्री आफूबाट बरामद भएको होइन भन्न नसकी बरामद लागू औषध आफ्नो सँगसाथबाट बरामद भएको कुरामा सावित भई बयान गरेको देखिन्छ । प्रस्तुत सन्दर्भमा लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १२ मा “कुनै व्यक्तिका साथमा कुनै लागू औषध भएको फेला परेमा वा निजले खेती गरेको जग्गामा गाँजा, अफिम वा कोकाको खेती भइरहेको वा सो भएको कुराको प्रमाण फेला परेमा वा कुनै लागू औषधको निर्माण वा उत्पादनको निमित्त चाहिने केही विधि पुगी सकेको कुनै पदार्थ फेला परेमा वा कुनै पदार्थबाट लागू औषध उत्पादन गरिसकेपछि सो पदार्थको बाँकी रहेको केही कसर निजको साथमा राखिएको फेला परेमा त्यस्तो पदार्थ निजले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको आदेश बमोजिम प्राप्त गरेको वा राखेको हो भन्ने कुराको प्रमाण निजले पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो प्रमाण पेश गर्न नसकेमा र अन्यथा प्रमाणित भएमा बाहेक निजले यस ऐन अन्तर्गत सजाय हुने अपराध गरेको मानिनेछ” भन्ने उल्लेख भएको देखिन्छ भने प्रतिवादी बाबा उमोरुले अन्यथा प्रमाणित गर्न सकेको देखिन आएन ।

त्यसैगरी प्रतिवादी मध्येकी नुर वानुलाई अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सफाई दिएको मिलेको छैन भन्ने वादी नेपाल सरकारको जिकिर रहेकोमा बरामद भएको ३१७ ग्राम र २३ ग्रामको लागू औषधका सम्बन्धमा सरकारी वकीलको राय बमोजिम छुट्टाछुट्टै मुद्दा दर्ता गराएको देखिन्छ । त्रिभुवन विमानस्थलबाट बरामद भएको ३१७ ग्राम लागू औषध सेतो हेरोइनको कारोवारमा यी प्रतिवादी के कुन किसिमबाट संलग्नता थियो भनी वादी पक्षले प्रमाणित गर्न सकेको नदेखिँदा निज प्रतिवादी नुर वानुलाई सफाई दिएको शुरु तथा पुनरावेदन अदालतको फैसला कानूनसम्मत नै देखिन आयो ।

तसर्थ, माथि विश्लेषण गरिएका आधार कारण र प्रमाणहरुबाट शुरु काठमाण्डौ जिल्ला अदालतले बरामद भएको लागू औषधको परिणाम र कसूरको मात्रा समेतका आधारमा प्रतिवादीहरु Dulcinea र Baba Umoru लाई लागू औषध (नियन्त्रण) ऐन, २०३३ को दफा १४(१)(छ)(३) अनुसार जनही १६ वर्ष कैद र रु.५,७५,०००।- जरिवाना हुने र प्रतिवादी नुर

वानुको हकमा अभियोग माग दावीबाट सफाई पाउने ठहर गरेको मिति २०६८/३/६ को फैसलालाई सदर गर्ने ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९/६/२३ को फैसला मिलेकै देखिंदा सदर हुने ठहर्छ । प्रतिवादी नुर बानुलाई समेत अभियोग माग दावी बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने पुनरावेदक वादी नेपाल सरकार तथा अभियोग दावीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादीहरू Dulcinea Da Cruz Fernandes र Baba Umoru को पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी नियमानुसार मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: रामप्रसाद बस्याल

कम्प्युटर टाईप गर्ने: विदुषी रायमाझी

इति संवत् २०७१ साल भाद्र ४ गते रोज ४ शुभम्.....